

Знамо да се пред Међународним судом правде води процес за оцену легалности сецесије Космета, у којој учествује велики број земаља. Сам процес је оцењен као процес века, који ће имати значајне реперкусије по међународно право, односно, ово је преломни процес који ће доказати- *постоји ли међународно право или не?*

Насупрот правним аргументима против отцепљења јужне српске покрајине стоје аргументи који су далеко од правних аргумената. Између осталог, тврди се да су албанској мањини систематски кршена сва права од стране српске државе. У овом тексту ћу размотрити положај албанске мањине у Србији и упоредити га са положајем српске мањине у Албанији.

Албанци у Србији

Албанци су у Србији имали сва права изједначена са правима већинског народа, а у периоду СФРЈ и далеко већа од српских. Добили су аутономију на просторима на којима живе и сва права већинског народа на том подручју. Уз помоћ Републике формиран је Универзитет у Приштини, по броју студената један од најбројнијих, а након тога формирана је и Академија наука и уметности Косова. Косово је посебно у економском погледу радикално изменило свој лик. Косово постаје област највећег улагања Фонда за неразвијена подручја. Сасвим супротно од непријатељских парола о „бруталној експлоатацији“ Косова од стране Србије и Југославије, мора се констатовати да је Косово највећи потрошач српских и југословенских средстава намењених развоју неразвијених, посебно до 1957, када је уведен систем „гарантованих инвестиција“, а поготову од 1965, када је формиран Фонд федерације за кредитирање бржег развоја привредно недовољно развијених република и аутономних покрајина. Тада су у неразвијене области сврстане СР Босна и Херцеговина, СР Црна Гора, СР Македонија и САП Косово. Косово је највише добијало: у раздобљу од 1966. до 1970. године - 30% средстава (Босна и Херцеговина тада само мало више - 30,7%, али Македонија 26,2% и Црна Гора 13,1%); у следећем раздобљу, 1971-1975, Косово је на првом месту са 33,3% према 32,4% Босни и Херцеговини, 22,9% Македонији, 11,4% Црној Гори; од 1976 до 1980 дато је Косову још више: 37% према 30,6% Босни и Херцеговини, 21,6% Македонији и 10,8% Црној Гори. Најзад, од 1981 до 1983 Косово добија око 42,62% према 27,87% за

Босну и Херцеговину, 19,67% за Македонију и 9,84% за Црну Гору. Укупни износ од 1966 до 1980 године закључно, само из овог фонда федерације, износи за Косово (без прерачунавања по кључу инфлације) 39.319,7 милиона динара, а са средствима предвиђеним за период 1981-1983. године - 184.919,7 милиона динара (скоро 185 милијарди нових динара).

Инсистира се на националном кључу, који се примењује не само ригорозно него и неосновано, чак и на штету економских интереса покрајине. Систематски се спроводи национална смена кадрова и преузимање одговорних функција у политичким телима, управи и радним организацијама. Албанци се запошљавају далеко лакше него припадници српске националности. Димитрије Богдановић у својој „Књизи о Косову“ каже: „Албанска омладина изложена је правој плими националистичке индоктринације, а извесни јубилеји - као пет векова Скендербега - доводе извесне средине до ступња хистерије. У пропаганди против „великосрпског хегемонизма“ прелази се на отворено антисрпски курс. Започиње кампања против службе заштите споменика српске културе, упоредо са покушајима подметања пожара или оштећивања тих споменика. Школовању српске деце стварају се непремостиве препреке, стручњаци српске народности физички се нападају, и у тој погромашкој атмосфери исељавање Срба и Црногораца почиње да добија карактер масовног бекства. Упоредо с тим, у дискусијама о реорганизацији југословенске федерације први пут се тада излази са захтевом да Косово добије статус републике, с позивом на национално начело. тј, на начело самоопредељења народа, и са аргументом бројности; исто тако, први пут се захтев за републиком Косово претвара и у захтев да се у тој новој републици уједине сви Албанци Југославије, што је отварало веома сложен проблем положаја у федерацији и интегритета не само Србије него и Македоније и Црне Горе... Извештај наводи масу разноврсних примера који илуструју ове притиске. Мучни су примери раздвајања и изолације па и малтретирања српске деце, а поготову хушкања албанске деце да нападају српску и црногорску децу или да чине штете суседима или јавним добрима. Пале се и уништавају усеви, пушта се стока у засаде и обрађене њиве, узурпира се земљиште, заграђују извори, пали летина, демолирају куће, нападају деца док чувају стоку; жене и женска омладина из страха од различитих малтретирања не смеју да одлазе на њиве ради обраде земље нити да излазе из својих дворишта. У примере најгрубље расне сегрегације спадају случајеви кад Срби и Црногорци морају да чекају да у продавницама последњи буду услужени, а дешавало се да не добију робу док је не затраже на албанском језику. Исто се догађало и у другим приликама, нпр. код државних и других органа (вађење докумената код органа управе, куповине путних карата итд.). Разуме се, најтежи су притисци убиства, раширења у селима него у градовима.“

У периоду од 1990 до 1999 године албанска мањина је имала радио и телевизијске станице, и око 50 часописа и новина на свом језику. Законом су им гарантована сва људска, грађанска и национална права, друштвено организовање, култура, образовање, информисање, спортска и сва друга питања од значаја за очување националног

идентитета. Имали су право да оснивају политичке партије са националним предзнаком и да равноправно учествују у политичком животу земље.

Срби у Албанији

Према подацима Албанске академије наука, 1485 године у северном делу Албаније, скадарској области, деведесет посто становништва чинили су Срби. Већ 1905 у околини Скадра живело је 250.000 Срба, а током Првог светског рата је више од стотину хиљада Срба избегло у Србију или Црну Гору. Након велике репресије над православним Србима, 1934 године долази до друге сеобе Срба из Албаније. У том периоду започела је албанизација Срба, њихова присилна асимилација. Срушене су скоро све православне цркве, а оне које нису, претворене су у џамије. Близу хиљаду православних цркава је срушено. Данас у Албанији постоје само две српске православне цркве.

Након рушења цркава, српској националној мањини је забрањено коришћење својих имена и презимена, те су сва имена и презимена албанизована. Презимена која су се завршавала на ић, забрањена су. Забрањено је српско писмо, православни корени а тиме и сам национални идентитет. У Скадру и околини било је до 1934 године преко 20 школа на српском језику. Након 1934, забрањено је школовање на српском језику и укинута су све српске образовне установе.

Каплан Буровић каже: „У народно-ослободилачкој борби албанског народа против итало-немачких фашистичких окупатора, српско-црногорска национална мањина је узела учешће уз прогресивне снаге албанског народа *en bloc*. Многи су од њих претворили своје куће у партизанске базе, а не мало њих је узело учешће и у ратним окршајима, са оружјем у руци, не само као обични партизани, већ и као руководиоци, у састав командујућег кадра Комунистичке партије Албаније и партизанских јединица. Они су под албанском заставом лили своју крв на све стране Албаније, за њено национално и друштвено ослобођење, без икаквих националистичких илузија. Многи од њих су положили и своје животе - за Албанију и албански народ, а са надом да ће им се после рата признати бар елементарна људска права и права националне мањине, онако како се то предвиђа и међународним законима о националним мањинама.“

[\[1\]](#)

Касније, под влашћу Енвера Хоџе, појачан је притисак на преосталу српску мањину. Од 1990 године комплетан државни апарат спроводио је страшну репресију, те је тако

Албанија готово остала без српске националне мањине. Они који се нису албанизовали носили су крајње понижавајућа презимена која на преводу на албански значе муљ, блато, прљавштину и тд. Док је комунистичка власт у Југославији дала сва права албанској мањини, дотле је комунистичка власт у Албанији укинула српску мањину.

Срби у Албанији скоро осам деценија немају ниједну своју образовну установу. Преостали Срби у Албанији живе некрштени, не венчавају се по православним обичајима, нити се по њима сахрањују.

До пада комунистичког режима, у Албанији је негирано постојање српске мањине. Званична Албанија и данас негира да у њој живи више од 1% припадника српске националне мањине. Срби у Албанији данас имају право да врате своја имена или презимена (не једно и друго), али уз намерно отежану и скупу процедуру која већи део становништва одбија. Званична Албанија још није пристала на демократски попис становништва, који би омогућио слободно национално и верско изјашњавање.

Сву озбиљност асимилације можемо најбоље видети ако обратимо пажњу на верски састав преостале српске мањине. Председник удружења српско-црногорске националне мањине је Павле Брајовић- Јакој, православац, његов сарадник Гезим Гјока, католик, а потпредседник Гани Мусмерај-муслиман. По националности, сви су Срби, без обзира на верске различитости, и ту, међу њима нема дилеме. У самом српском удружењу, највише је Срба католика а најмање Срба муслимана. Услед вишевековне репресије и асимилације, врло мало припадника српске мањине у Албанији још увек говори српски језик, а упркос томе, један део исте је сачувао свест о пореклу.

Дана 28. фебруара 2008. у Скадру је свечано обележен почетак рада школе српског језика, прве на територији Албаније, након читавих 73 године.

Закључак

Мислим да сам након ове упоредне анализе показао да, када би кршење људских права представљало аргумент за независност, много више разлога за сецесију би имала српска национална мањина у Албанији. Међутим, за разлику од албанске, српска национална мањина у Албанији никада није имала ни право на слободно изјашњавање, а камоли на

Право силе или право истине?

Пише: Милан Дамјанац
четвртак, 04 фебруар 2010 15:16

аутономију. Не треба ни помињати Србе у Хрватској или Србе на северу Космета данас. Биће да „људска права“ не важе једнако за све.

Пошто овај аргумент једнако користе и припадници такозване „Друге Србије“, волео бих да аргументовано демантују моје тврдње. Међутим, питање је, да ли у свој својој слепој вери у тзв. људска права које брани „слободарски Запад“ има простора за истину?

Важно је само понављати научени след догађаја: Срби и Албанци живели су у слози и миру, а онда се појавио Слободан Милошевић, оличење зла, и извршио репресију над Албанцима. Зато Србија то треба да „плати“ територијом. Зар не?

У том случају, Србима би припало готово цело Балканско полуострво.

[1] <http://www.moraca-rozafa.org/info/doprsto.html>